

सुधारीत मार्गदर्शक सूचना

जा.क्र. विप्र.-4/शेतीनिष्ठ.पुर/मा.सू.2014/1524/2014

कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे- 5,

दिनांक :- 06/12/2014

प्रति

मुख्य कार्यकारी अधिकारी
जिल्हा परिषद (सर्व)

विषय :-सन 2014 करीता वसंतराव नाईक शेतीनिष्ठ शेतकरी पुरस्कारांसाठी शेतक-यांच्या निवडीबाबत शिफारस प्रस्ताव पाठविणेबाबत...

- संदर्भ :- 1) कृषि व पदुम विभाग, क्र. शासन निर्णय क्र.कृसंप्र-2193/सीआर-116/11-अे दि.27 मे 1994
2) कृषि व पदुम विभाग, क्र. शासन निर्णय क्र. 21/2000/11अे दिनांक 1 नोव्हेंबर 2000
3) कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्र. कृभुपु-2013/प्र.क्र.-178/11अे दि.06 सप्टेंबर 2014
4) कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्र. कृभुपु-2013/प्र.क्र.-178/11अे दि.06 सप्टेंबर 2014
चे सहपत्र शेतीनिष्ठ शेतकरी पुरस्कार निकष व गुण

राज्य शासनाकडून दरवर्षी शेतीनिष्ठ शेतक-यांची निवड करुन त्यांचा सत्कार करण्यात येतो. शेतीनिष्ठ शेतक-यांच्या निवडीसाठी तालुका व जिल्हा स्तरावरील समित्या आपले स्तरावरून गठीत करण्यात येतात. संदर्भ क्रं.3 अन्वये पुनरचित करण्यात आलेली तालुकास्तरीय व जिल्हास्तरीय निवड समिती खालील प्रमाणे

अ) तालुकास्तरीय समिती :-

1) सभापती पंचायत समिती	अध्यक्ष
2) मंडळ कृषि अधिकारी	सदस्य
3) पशुधन अधिकारी	सदस्य
4) कृषि अधिकारी पंचायत समिती	सदस्य
5) तालुका कृषि अधिकारी	सदस्य सचिव

तालुकास्तरीय समितीने करावयाचे कामकाज :-

1. प्रत्येक समिती स्तरावर आदिवासी (जेथे संबंधीत आहे तेथे) आणि सर्वसाधारण गट प्रत्येकी एक याप्रमाणे शिफारस करावयाची आहे. तसेच शिफारस पाठविताना भटक्या व मागास वर्गीय जमातीतील शेतक-यांचाही प्रस्ताव पाठवावा.
2. शिफारस केलेल्या शेतक-यांची पुढील दोन प्रकारची प्रपत्रे सादर करावीत.
अ) यामध्ये संबंधीत शेतक-याच्या वैयक्तिक माहितीचा समावेश आहे.
ब) यामध्ये शेतक-याने आपल्या शेतीची (सुधारीत प्रपत्र शासन निर्णय दिनांक 27.5.1994 नुसार) स्वप्रयत्नांने कशी सुधारणा केली याबाबतच्या माहितीचा समावेश आहे.

उपरोक्त दोन्ही प्रपत्रे काळजीपूर्वक व बिनचूक भरावीत. या सुचनेचे कटाक्षाने पालन होण्याच्या दृष्टीने ही दोन्ही प्रपत्रे समितीचे अध्यक्ष आणि प्रत्येक सदस्याने स्वाक्षरी व दिनांकासह प्रमाणित करावीत.

3. अ नमुना प्रमाणपत्र प्रस्तावा सोबत सादर करावे.

4. शासन निर्णय दि.06/09/2014 नुसार शेतकऱ्यांना वेगवेगळ्या मुद्यावर गुण देण्यात यावेत व त्याप्रमाणे गुणांचा तक्ता भरावा.

5. सादर केलेला प्रस्ताव आणि त्यासोबत जोडलेली कागदपत्रे यावर उक्त समितीचे अध्यक्ष अथवा सदस्य सचिव यांचेपैकी एकाची सुध्दा तारखेसह सही नसेल अथवा प्रस्ताव अपूर्ण असेल तर असा प्रस्ताव फेटाळण्यात यावा. तो फेटाळल्यानंतर उक्त प्रस्तावाच्या संदर्भात कोणत्याही प्रकारचे अपील दाखल करून घेतले जाणार नाही, हे सर्व संबंधिताच्या निदर्शनास आणावे.

6. निवड समितीने प्रस्तावित शेतकऱ्यांच्या शेतीवर अध्यक्षांसह सर्व सदस्यांनी एकत्रितरीत्या भेटीचा दौरा कार्यक्रम आखून पाहणीच्या वेळी रंगीत छायाचित्रे व व्हिडीओ रेकॉर्डिंग करण्यात यावे.

ब) जिल्हास्तरीय निवड समिती :-

1)	जिल्हा कृषि विषयक समिती चे सभापती.	अध्यक्ष
2)	जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी	सदस्य
3)	प्रकल्प संचालक (आत्मा)	सदस्य
4)	जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी	सदस्य
5)	संबंधित सरव्यवस्थापक पणन मंडळ	सदस्य
6)	कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद	सदस्य सचिव

जिल्हास्तरीय समितीने करावयाचे कामकाज :-

1) तालुकास्तरीय निवड समितीकडून प्राप्त झालेल्या प्रस्तावाची काळजीपूर्वक छाननी करावी.

2) प्रस्तावातील शेतकऱ्यांच्या शेतीवर अध्यक्षांसह सर्व सदस्यांनी एकत्रितरीत्या भेटीचा दौरा कार्यक्रम आखावा, आणि तो मान्य झाल्यावर एकत्रितरीत्या प्रस्तावित शेतकऱ्यांच्या शेतीस भेट द्यावी आणि शेतीची पहाणी करावी. त्यांच्या शेतीबाबत असलेली आधारभूत माहिती तपासावी. शेतकऱ्यांच्या नावांवर शेती आहे आणि तो व त्यांचे कुटुंबीय स्वतः जातीने शेती करतात, याची खात्री करावी. प्रस्तावित शेतीनिष्ठ शेतकरी हा शेतीस पुरक धंद्या व्यतिरिक्त इतर कोणताही धंदा व नोकरी करीत नाही याची खात्री करावी. शेतकऱ्यांस वेगवेगळ्या मुद्यांवर जे गुण द्यावयाचे ते गुण त्या शेतकऱ्यांच्या शेतात समितीचे अध्यक्ष आणि सदस्य यांनी स्वतंत्ररित्या द्यावेत. गुणांची बेरीज तपासावी. गुणवत्ता तक्त्यातील प्रत्येक पृष्ठ स्वतंत्ररित्या तारखेसह सही करून प्रमाणित करावे. त्यानंतर हा गुणवत्ता तक्ता निवड समितीचे अध्यक्ष व प्रत्येक सदस्यांने वेगवेगळ्या पाकीटात घालून सिलबंद करून त्या पाकीटावर अध्यक्षांने / सदस्यांने तारखेसह सही करावी, असे बंद केलेले पाकीट समितीचे अध्यक्ष यांनी ताब्यात घ्यावे. याप्रमाणे अध्यक्षांकडे स्वतःचे व प्रत्येक सदस्यांचे सिलबंद पाकीट राहिल.

3) प्रस्तावित शेतीनिष्ठापैकी पहिल्या शेतकऱ्यांचे अशा तऱ्हेचे कामकाज संपल्यानंतरच निवड समितीने प्रस्तावित केलेल्या दुसऱ्या शेतकऱ्यांच्या शेतीस भेट द्यावी आणि वर नमूद केल्याप्रमाणे तपासणी करून, गुण देऊन गुणांचा तक्ता तयार करून तारखेसह सही करून पाकीटात सिलबंद करून त्या पाकीटावर समितीच्या सदस्यांने व अध्यक्षांनी तारखेसह सही करावी, अशा तऱ्हेने प्रस्तावित केलेल्या सर्व शेतकऱ्यांचे शेतीस भेट देऊन कामकाज करावे.

4) उपरोक्त कार्यवाही पूर्ण झाल्यावर शेतीनिष्ठ शेतकरी निवड समितीचे अध्यक्ष यांनी कृषि विषयक समितीची सभा सत्वर आयोजित करावी. या सभेस मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांनाही आमंत्रित करावे. या सभेमध्ये शेतीनिष्ठ

निवड समितीने सर्व प्रस्तावित शेतीनिष्ठ शेतकऱ्यांचे शेतीला भेट दिल्याबाबत आणि प्रस्तावित शेतीनिष्ठ शेतकऱ्याला गुण दिल्याबाबत आणि त्या अनुषंगाने गुणांचा तक्ता तयार केल्याची माहिती सभासदांना द्यावी. सदस्य सचिव यांनी प्रत्येक सभासदाने भरलेली प्रत्येक प्रस्तावित शेतीनिष्ठ शेतकऱ्यांच्या गुणांचा तपशील असलेली सीलबंद पाकिटे समितीपुढे सादर करावीत. कृषि विषयक समितीचे अध्यक्षानी प्रत्येक पाकीट सीलबंद असल्याचे नमुद करुन प्रत्येक पाकीटावर तारखेसह सही करावी आणि ही पाकीटे सदस्य सचिव यांनी समितीमध्ये सभासदांसमोर उघडावीत. उघडलेल्या सर्व गुणांच्या तक्त्यावर कृषि विषयक समितीच्या अध्यक्षांनी ती पाहिली आहेत आणि त्यांचे समक्ष उघडली आहेत, असे प्रमाणित करुन तारखेसह सही करावी. अशा प्रकारे केलेल्या गुणांच्या तक्त्यांची एकत्रित गुणांची यादी सदस्य सचिव तसेच कृषि विकास अधिकारी यांनी सत्वर तयार करावी आणि ती त्याच दिवशी कृषि विषयक समितीस सादर करावी. कृषि विषयक समितीने एकत्रितरित्या केलेली गुणांची यादी तयार करुन गुणानुक्रम लावून प्रस्तावित शेतीनिष्ठ शेतकऱ्यांचा क्रम ठरवावा. शेतीनिष्ठ निवड समितीने अथवा अध्यक्षांनी या समितीतील सभासदांनी दिलेले गुणात कोणत्याही परिस्थितीत फेरफार करु नये. असे फेरफार केल्याचे आढळल्यास ती यादी रद्द समजण्यात येईल याची सर्व संबंधितांनी नोंद घ्यावी.

प्रस्तावित शेतीनिष्ठ शेतकऱ्यांचे 1 ते 3 याप्रमाणे गुणानुक्रम लावल्यानंतर या यादीस कृषि विषयक समितीने मान्यता द्यावी आणि अशी मान्यता झालेली प्रस्तावित शेतीनिष्ठ शेतकऱ्यांची यादी मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांनी खुद्द त्यांच्या सहीने गोपनीय रित्या विभागीय कृषि सह संचालक यांना पाठवावी. प्रस्तावित शेतीनिष्ठ शेतकऱ्यांची जिल्हा परिषदेने केलेली शिफारस, आखणी केलेली कार्यपध्दती आणि कामकाज हे गोपनीय राहिल याची खबरदारी मुख्य कार्यकारी अधिकारी आणि त्यांचे अधिनस्त काम करणारे अधिकारी यांनी घ्यावी. जिल्हा स्तरावर प्रस्तावित निष्ठ शेतकऱ्यांचे गुणानुक्रमांची यादी मान्य होण्या अगोदर जर त्याबाबत माहिती बाहेर फुटली तर त्या जिल्हयातील शेतीनिष्ठ शेतकऱ्यांची निवड रद्दबातल होईल, याची सर्व संबंधितांनी नोंद घ्यावी.

प्रस्तावित शेतकऱ्यांची संख्या कमी असल्यास त्याबाबतची कारणे द्यावीत, ती न दिल्यास प्रस्ताव विचारात घेतला जाणार नाही आणि त्याची सर्व जबाबदारी जिल्हा स्तरीय समितीची राहिल.

5) वर नमूद केल्याप्रमाणे प्रत्येक जिल्हयाकडून प्राप्त झालेल्या प्रस्तावांची विभागीय स्तरावर नियुक्त केलेल्या समितीकडून छाननी करण्यात यावी. असे छाननी केलेले प्रस्ताव आवश्यकता असल्यास प्रत्यक्ष भेटीद्वारे देखील तपासावेत व समितीचे शिफारशीसह गुणानुक्रमे 1 ते 3 प्रस्ताव विभागवार आयुक्तालयास सादर करावेत.

क) विभागीय स्तरावरील समिती :-

1)	विभागीय आयुक्त (महसूल)	-	अध्यक्ष
2)	विभागीय कृषि सह संचालक	-	सदस्य
3)	विभागीय सह संचालक (पशुसंवर्धन)	-	सदस्य
4)	अधिक्षक कृषि अधिकारी (वि.कृ.स.सं.यांचे कार्यालय)	-	सदस्य सचिव

1) प्रस्तावासोबत सर्व कागदपत्रे जसे 7/12 उतारा, जिल्हा पोलीस अधिक्षक यांचेकडून चारित्र्य निर्दोष दाखल्याची मुळप्रत इत्यादी सर्व कागदपत्रे असणे आवश्यक आहे, अन्यथा असा अपूर्ण प्रस्ताव विचारात घेतला जाणार नाही आणि त्याची सर्वस्वी जबाबदारी जिल्हास्तरीय समितीची राहिल.

2) एकापेक्षा जास्त वेळा शेतीनिष्ठ म्हणून शेतकऱ्याची निवड केली जाणार नाही याची खात्री करुन घ्यावी. तसेच सदर शेतकरी एखाद्या संस्थेकडून अगर शासनाकडून मानधन किंवा निवृत्ती वेतन घेत नाही याची खात्री करुन तसे अभिप्राय द्यावेत.

- 3) दोन्ही गटाचे बाबतीत 5 किंवा त्याहून जास्त सालदार ठेवलेल्या शेतकऱ्यांची शिफारस करू नये.
- 4) प्रत्येक गटास ज्या तीन शेतकऱ्यांचा प्रस्ताव पाठविला जाईल त्या शेतकऱ्यांचे पासपोर्ट साईज तीन छायाचित्रे टाचणी न लावता पाकीटात घालून छायाचित्राच्या मागे सुवाच्य अक्षरात नांव, गांव, तालुका, जिल्हा व गटाचा (सर्वसाधारण / आदिवासी) उल्लेख करून पाठवावेत.
- 5) प्रस्तावित शेतकऱ्यांचे संपूर्ण नांव व पत्ता प्रस्तावामध्ये प्रथमदर्शनी सुवाच्य अक्षरात लिहावा. प्रस्तावात अचूक/ संपूर्ण नांव न लिहिले गेल्यास सन्मान पत्र, परिचयपुस्तिका, ओळखपत्र, यामध्ये चुकीचे नांव लिहिले जाऊ शकेल, ही बाब कृपया लक्षात घ्यावी.
- 6) प्रस्तावित केलेल्या पहिल्या तीन क्रमांकाच्या शेतकऱ्यांचे परिचय लेख (थोडक्यात) स्वतंत्रपणे तयार करून पाठवावेत. त्या शेतकऱ्यांनी केलेली पीकविषयक कामगिरी, जमिन सुधारणा, सुधारीत बियाणे, खते, किटकनाशके यांचा वापर जोडधंदा, कंपोस्ट व रासायनिक खताचा वापर, गोबरगॅस प्लॅन्ट तसेच त्यांनी 2011-12, 2012-13, 2013-2014 मध्ये काढलेले पीक निहाय हेक्टरी उत्पादन, झालेला फायदा इत्यादी मुद्द्यांचा समावेश असावा. परिचय लेख शेतकऱ्यांनीच स्वतः तयार करावेत.

कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्र. कृभुपु-2013/प्र.क्र.-178/11 अे दि.06.9.2014 चे सहपत्रान्वये सोबत जोडलेल्या प्रपत्र ब मध्ये शेतीनिष्ठ शेतकऱ्यांच्या निवडीच्या नविन सुधारीत निकषाप्रमाणे तालुका व जिल्हा पातळीवरील त्यांच्या गुणामध्ये दर्शविल्याप्रमाणे विभागणी करण्यात यावी. सदरील गुण त्या त्या स्तरावरील निवड समितीने द्यावयाचे आहेत व त्यात जिल्हास्तरीय निवड समिती व विभागस्तरीय समिती यांनी फेरबदल करू नयेत.

कृषी विकासांसाठी उल्लेखनीय कामाबाबत कृषी विभाग, महाराष्ट्र शासनाचे वतीने कृषी पुरस्कार प्रदान करण्यात आलेल्या व्यक्ती, संस्थांचा पुनःश्च इतर कृषी पुरस्कारासाठी प्रस्ताव प्राप्त होतात. अशा परिस्थितीत प्रस्तावाची गुणवत्तेनुसार शिफारस करतांना यापूर्वी देण्यात आलेल्या कृषी पुरस्कारास पाच वर्षांचा कालावधी झाला असल्याची खात्री करण्यात यावे

सोबत प्रपत्र / प्रमाणपत्र अ, ब व इतर सूचनापत्र सहपत्रे जोडलेली आहेत.

वरील मुद्दे लक्षात घेऊन त्याप्रमाणे परिपूर्ण प्रस्ताव जानेवारी 2015 पूर्वी विभागीय कृषि सह संचालक यांचेकडे पाठविण्याची व्यवस्था करावी.

सोबत :- प्रपत्र / प्रमाणपत्र अ, ब व इतर

सूचनापत्र

स्वाक्षरित/-

कृषि संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण)

कृषि आयुक्तालय, म.रा. पुणे 411005

प्रत :- 1) मा.अतिरिक्त मुख्य सचिव (कृषि व पणन), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई 32 यांना माहितीसाठी सादर.

प्रत :- 2) विभागीय कृषि सह संचालक (सर्व), यांना माहिती व तात्काळ कार्यवाहीसाठी अग्रेषित.

2/- मागील वर्षाप्रमाणे या वर्षीही सन 2014 या वर्षाचे सर्वसाधारण / आदिवासी शेतीनिष्ठ शेतकरी यांचे प्रस्ताव विभागातील जिल्हा परिषदाकडून प्राप्त झाल्यावर विभागीय स्तरावर त्याची छाननी करून गुणानुक्रम 1 ते 3 प्रस्ताव

शिफारशीसह विभागाने कृषि आयुक्तालयास सादर करावयाचे आहेत. गुणवत्ता तक्त्यातील तालुका व जिल्हा स्तरावर त्या त्या मुद्यांना दिलेल्या गुणात विभागीय स्तरावरील समितीने फेरफार करू नये. याबाबत सोबतच्या प्रपत्रात सविस्तर सूचना निर्गमित केल्या असून त्याप्रमाणे आपल्या स्तरावर प्रस्तावाची छाननी करून प्रस्ताव कृषि आयुक्तालयास जानेवारी 2015 पर्यंत सादर होतील हे पहावे. प्रस्तावा सोबत पुढील प्रमाणे परिपूर्ण माहिती असणे आवश्यक आहे.

- 1) प्रपत्र अ आणि ब मधील मुद्यासंबंधीची माहिती त्या त्या मुद्यासमोर द्यावी. (दोन स्वतंत्र प्रपत्रात माहिती असावी)
  - 2) प्रपत्र ब मधील मुद्यासमोर गुण देऊन गुणवत्ता तक्ता द्यावा.
  - 3) परिचय लेख
  - 4) 7/12 उतारा
  - 5) प्रमाणपत्र अ
  - 6) प्रमाणपत्र ब
  - 7) लाभांकित शेतकऱ्याची यादी
  - 8) जिल्हा पोलीस अधिक्षक यांचेकडून चारित्र्य निर्दोष दाखल्याची मुळप्रत
  - 9) फोटो (तीन प्रतीत)
  - 10) आदिवासी शेतकरी जातीचा दाखला
  - 11) जन्मतारखेचा दाखला
- प्रत :- 3) जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी (सर्व)
- प्रत :- 4) कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व) माहिती व पुढील कार्यवाहीसाठी परवाना.

स्वाक्षरित/-
कृषि उपसंचालक (माहिती)
कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे - 5

आदिवासी / सर्वसाधारण शेतकरी

जिल्हा

माहिती (प्रपत्र अ) तक्ता

शेतीनिष्ठ सन्मान योजना प्रस्तावित शेतकऱ्यांची सर्वसाधारण माहिती सन 2014 करिता

1	व्यक्तीचे संपूर्ण नांव	
2	कायमचा पत्ता (संपूर्ण पत्ता दयावा)	
3	पत्रव्यवहारासाठी पूर्ण पत्ता	
4	अ. दुरध्वनी क्रमांक (एस.टी.डी. कोडसहीत) ब. भ्रमणध्वनी क्रमांक (मोबाईल नंबर)	
5	अ. ई-मेल ब. वेबसाईट	
6	जन्मतारीख व वय	
7	शिक्षण	
8	आदिवासी जाती / जमाती, भटक्या / विमुक्त जाती पैकी असल्यास विगतवारी	
9	पुरक व्यवसाय	
10	शेतकऱ्याचा आधार कार्ड क्रमांक व बँकेचा खाते क्रमांक	
11	त्यांना शासन/शासन पुरस्कृत संस्थेमार्फत पगार / पेन्शन मिळते काय ?(रु. 100 च्या स्टॅंपवर शासन अंगीकृत संस्थेमध्ये नोकरी करत नसलेबाबत प्रतिज्ञापत्र)	
12	पूर्वी मिळालेला सन्मान/पुरस्कार आणि कोणत्या वर्षी व कशासाठी. (प्रमाणपत्राच्या सत्यप्रतीसह जोडावा)	
13	चारित्र्य कसे आहे (सोबत जि.पो.अ.दाखला मुळप्रत असावी)	
14	वरील व्यक्तीचे केलेले काम सर्वसामान्य शेतकऱ्यांना उपयोगी मार्गदर्शक कसे तसेच त्यांचे काम अतिउत्कृष्ट किंवा उल्लेखनिय कसे याबाबत सविस्तर माहिती.	
15	परिचय लेख (सोबत स्वतंत्र देण्यात यावा).	
16	माहिती तंत्रज्ञानाचा कृषि विकासाकरीता वापर करतात का ? कशाप्रकारे करतात ?	
17	कृषि विकास अधिकारी यांनी प्रत्यक्ष शेतीस भेट देऊन प्रस्ताव निकषाप्रमाणे योग्य असल्यास शिफारशीसह अभिप्राय द्यावेत.	

सही/-
कृषि विकास अधिकारी
जिल्हा परिषद.....

सही/-
जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी
जिल्हा.....

प्रपत्र ब

शासन निर्णय क्रमांक : कृभूपु-2013 प्र.क्र.178/11 अ, दिनांक:-6 सप्टेंबर, 2014 चे सहपत्र शेतीनिष्ठ पुरस्कार-
निकष व गुण

प्रस्तुत पुरस्काराकरीता सर्वसाधारण व आदिवासी शेतकऱ्यांसाठी वेगवेगळे तक्ते वापरावे व प्रत्येकी तीन शेतकऱ्यांची शिफारस करावी. शेतीनिष्ठ पुरस्कारार्थ निवडावयाचे शेतकऱ्यासंबंधी त्यांचे शेतीबाबत प्रपत्रातील मुद्यावरील माहितीचे संकलन करून तपशिल त्या त्या स्तरावर भरावा.

शेतकरी गट -----

(१) प्रस्तावित शेतकऱ्याचे नांव व पत्ता:-

अ.क्र	नविन सुधारीत सूचविलेले निकष	एकुण गुण	तालुका पातळी	जिल्हा पातळी
1	उपलब्ध संसाधनांचा शेती विकासासाठी कसा वापर केला आहे? अ) उपलब्ध जमिनीचा पूर्णपणे वापर करण्यासाठी पीक रचना:- 1) पीक रचना जमिनीच्या मगदुरानुसार आहे किंवा कसे? 2) पिक रचनेचा त्या परिसरात इतर शेतकऱ्यांनी अवलंब केला आहे काय? 3) पिक रचना अधिक किफायतशीर ठरली आहे काय?.	25	10	15
	आ) पाण्याची उपलब्धता वाढविण्यासाठी केलेल्या उपाय योजना व पाणीवापर :- 1) जलसंधारण उपचार/जलसंचय उपाय केले आहेत काय? 2) जलस्रोत निर्मिती /बळकटीकरणासाठी केलेले उपाय 3) उपलब्ध पाणी पूर्ण क्षमतेने वापरणेसाठी पिक रचना योग्य आहे. 4) टंचाई परिस्थितीचा सामना करण्यासाठी व्यवस्था केली आहे. 5) उपलब्ध पाण्याचे सुयोग्य वापरासाठी शास्त्रीय नियोजन केले आहे. 6) पाणी तपासणी केली आहे.	25	10	15
2	निविष्ठा व्यवस्थापन :- अ) बियाणे :- 1. सुधारित/संकरित बियाणेचा वापर 2. बियाणे बदल 3. बीज संस्करण	25	10	15
		25	10	15
		10	4	6

	आ) खते:			
	1. सुपीकता निर्देशांकानुसार खताचा वापर	25	10	15
	2. पिकाच्या गरजेनुसार खताचा वापर	25	10	15
	3. सेंद्रिय/जैविक खताचा वापर	10	4	6
	इ) पीक संरक्षण औषधे :			
	1. एकात्मिक कीड व्यवस्थापन	25	10	15
	2. जैविक/नैसर्गिक कीडनाशके वापर	25	10	15
	3. सुधारित पीक संरक्षण अवजारे वापर	10	4	6
3	यांत्रिकीकरण :-			
	अ) शेतीच्या कोणेकोणत्या कामासाठी यंत्राचा/सुधारीत कृषि औजारांचा वापर केला जातो :-	25	10	15
	1) पूर्वमशागत			
	2) पेरणी/लावणी/रोवणी	10	4	6
	3) आंतरमशागत	25	10	15
	4) पीक संरक्षण	25	10	15
	5) काढणी/कापणी/मळणी	10	4	6
4	शेतीतील पतपुरवठा व आर्थिक नियोजन :-			
	1) शेतीसाठी भंडवल उभारणी :-	25	10	15
	अ) बँक - सहकारी, राष्ट्रीयकृत बँक	25	10	15
	ब) व्यापारी/पतसंस्था			
	2) वेळेत परतफेड केली आहे (थकबाकीदार नसल्याबाबत प्रमाणपत्र)	25	10	15
	3) किसान क्रेडीटकार्ड धारक आहे	25	10	15
	4) शेतीतील गुंतवणूक व उत्पादन याबाबत नोंदी ठेवलेल्या आहेत.	25	10	15
	5) पिक विमा योजनेमध्ये सहभाग घेतला आहे.	25	10	15
5	तंत्रज्ञानाचा अवलंब :-			
	अ) नविन तंत्रज्ञान आत्मसात करण्यासाठी शेतकरी मासिक, शेतीशाळा, चर्चासत्र, मेळावे, विद्यापीठाचे उपक्रम, पीक स्पर्धा, अभ्यासदौरे (राज्यात किंवा	25	10	15

	राज्याबाहेर) तसेच प्रदर्शने इत्यादी उपक्रमामध्ये सहभाग घेतला आहे.			
	ब) आत्मासात केलेल्या तंत्रज्ञानाचा शेतीमध्ये जमिन सुधारणेसाठी/सुपिकता वाढविणेसाठी/बियाणेबदलासाठी/अन्नद्रव्य व्यवस्थापनासाठी/ विशेषउत्पादनवाढीसाठी/ सिंचन व्यवस्थापनासाठी /पीक संरक्षणासाठी/काढणी व काढणी पश्चात व्यवस्थापनासाठी /विक्री व्यवस्थापनासाठी /कृषि प्रक्रीयेसाठी/पुरक व्यवसाय प्रसिध्दीसाठी वापर केला आहे.	25	10	15
6	विक्री व्यवस्थापन :- अ) शेती उत्पादनाची मालाची विक्री स्वतः करतात. (स्थानिक /बाहेरगावचे बाजारात)	25	10	15
	आ) व्यापा-यांना प्रत्यक्ष मालाची विक्री करतात.	15	6	9
	इ) स्वतः निर्यात करतात.	25	10	15
	ई) शेती मालाचे मुल्यवर्धन -ग्रेडींग आणि पॅकींग करतात.	25	10	15
	उ) उत्पादक ते ग्राहक संकल्पनेत सहभाग/करारशेतीमध्ये सहभाग	10	4	6
7	एकात्मिक शेती पध्दती :- अ) कृषि पुरक व्यवसाय (दुग्धव्यवसाय /कुक्कु टपालन / मत्स्यव्यवसाय /मधुमक्षिका/ वराहपालन इत्यादी) करतात.	25	10	15
	आ) कृषि पुरक व्यवसायासाठी लागणारा चारा/पशुखादय स्वतः तयार करतात.	25	10	15
	इ) कृषि पुरक व्यवसायातील मालाची विक्री स्वतः करतात.	10	4	6
	ई) कृषि पुरक व्यवसायामधून निर्मित पशु पक्ष्यांची निविष्ठा/इतर पदार्थांचा सेंद्रीय खत स्वरूपात शेतीमध्ये वापर करतात.	25	10	15
8	अपारंपारिक उर्जा साधनांचा वापर :- बायोगॅस/ सौर उर्जा उपकरणे/विद्युत बचतीची साधने	25	10	15
9	जैव विविधता व्यवस्थापनासाठी केलेले प्रयत्न :- बियाणे संवर्धन /पशु /पक्षी /किटक संगोपन व संवर्धन/ परिसरातील औषधी महत्वाच्या वनस्पतीचे जतन/संयुक्त वनव्यवस्थापन समितीमध्ये सहभाग	10	4	6
10	सामाजिक क्षेत्रातील सहभाग :- अ) शेतकरी मंडळ/गटामध्ये सहभाग/गट समुह शेती (उदा.आत्मा/नाबार्ड/विद्यापिठ,कृषि मंच इत्यादी)	10	4	6
	आ) गावातील कृषि /संलग्न सहकारी संस्थेमध्ये सहभाग	10	4	6

11	तंत्रज्ञान प्रसारातील कार्ये/विस्तार कार्ये :- अ) प्रात्यक्षिके आयोजनामध्ये सहभाग	10	4	6
	आ) शेतीशाळेमध्ये सहभाग	10	4	6
	इ) प्रशिक्षण/कार्यशाळा/चर्चासत्रामध्ये सहभाग	10	4	6
12	माहितीसाठी उच्चतंत्रज्ञानाचा वापर :- एस.एम.एस.सेवेचा वापर करतात/ सीयुजी-बीएसएनल कार्डचा वापर करतात/ सीयुजी/इंटरनेटद्वारे बाजार माहिती केंद्राशी संपर्क ठेवतात.	10	4	6
13	शेतक-यांने शेतीमध्ये नाविण्यपूर्ण उपक्रम राबविले आहेत.	25	10	15
14	विविध शासकीय योजनामध्ये सहभाग घेतला आहे.	10	4	6
	एकुण	1000	400	600

प्रमाणपत्र अ

प्रस्तावित शेतकरी श्री./श्रीमती.....राहणार
 .....तालुका.....जिल्हा.....हे / ही शेती करणारा /
 करणारी शेतीच्या गावी राहणारा / राहणारी स्वतःचे नावावर जमिन असणारा / असणारी असून तो / ती शेतीस पूरक धंदा
 व्यतिरिक्त नोकरी करत नाही.

सही..... तालुका कृषि अधिकारी, सदस्य सचिव	सही..... कृषि अधिकारी, पंचायत समिती, सदस्य	सही..... पशुधन अधिकारी, सदस्य	सही..... मंडल कृषि अधिकारी, सदस्य
---	--	-------------------------------------	---

सही.....
 सभापती पंचायत समिती
 अध्यक्ष

प्रमाणपत्र ब

आम्ही जिल्हास्तरीय शेतीनिष्ठ शेतकरी निवड समितीचे सदस्य, प्रमाणित करतो की,
 सन.....यावर्षासाठी.....शेतकऱ्यांची शिफारस केली असून
 सदरच्या शेतकऱ्यांचे शेतावर प्रत्यक्ष जाऊन आम्ही शेतीची पाहणी केली असून प्रस्तावीत सर्व शेतकऱ्यांच्या समक्ष भेटी
 घेतल्या आहेत. प्रस्तावित सर्व शेतकरी हे प्रत्यक्ष शेती करतात, त्यांचे नावावर जमिन आहे, ते शेतीच्या गांवात राहतात,
 शेतीस पूरक धंदा व्यतिरिक्त ते इतर कोणताही धंदा /नोकरी करीत नाही, याची आम्ही स्वतः खात्री करून घेतली आहे.

सही..... ..... कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद, सदस्य सचिव	सही..... ..... जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, सदस्य	सही..... संबंधित सरव्यवस्थापक, पणन मंडळ, सदस्य	सही..... ..... प्रकल्प संचालक (आत्मा) सदस्य	सही..... ..... जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी सदस्य	सही..... जिल्हा कृषि विषयक समितीचे सभापती, अध्यक्ष
--	--	---	--	---	---